

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 64g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
ale art. 201/1 alin. (1) lit. c) din Codul penal,
art. 78 alin. (1) și art. 78/1 din Codul contravențional

CHIȘINĂU

27 iunie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 17 mai 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 iunie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate:

- a textului „*dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății*” de la litera c) alineatul (1) al articolului 201/1 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002;

- a textului „*care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale*” din alineatul (1) al articolului 78 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008;

- a textului „*care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale*” din articolul 78/1 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008,

ridicată de avocata Doina Ioana Străisteanu în dosarul nr. 10r-43/17, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 17 mai 2017 de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Bălți (Gheorghe Scutelnic, Oleg Moraru și Ion Talpă), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 18 februarie 2015, lui N.C. i-a fost înaintată învinuirea pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 164 alin. (2) [răpirea unei persoane] și art. 201/1 alin. (1) [violența în familie] din Codul penal, iar la 24 decembrie 2015, i-a fost înaintată învinuirea și în baza art. 207 [scoaterea ilegală a copiilor din țară] din Codul penal.

4. La 7 noiembrie 2016, N.C. a depus o cerere în adresa procurorului, prin care a solicitat liberarea de răspundere penală pentru învinuirea adusă în baza art. 201/1 alin. (1) din Codul penal și tragerea la răspundere contravențională. În motivarea cererii, acesta a susținut că prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016 a fost modificat art. 201/1 alin. (1) din Codul penal, astfel încât faptele lui nu mai constituie infracțiune.

5. Prin ordonanța din 17 noiembrie 2016, procurorul C.Ș., din cadrul Procuraturii Sîngerei, a dispus scoaterea lui N.C. de sub urmărire penală pentru învinuirea adusă în temeiul art. 201/1 alin. (1) din Codul penal, cu tragerea la răspundere contravențională pentru comiterea faptei prevăzute de art. 78 alin. (2) din Codul contravențional (*în redacția articolului până la intrarea în vigoare a Legii nr. 196 din 28 iulie 2016*).

6. Nefiind de acord cu ordonanța din 17 noiembrie 2016, avocata Doina Ioana Străisteanu a depus o plângere către procurorul ierarhic superior. Prin ordonanța din 5 decembrie 2016, procurorul ierarhic superior a respins plângerea depusă.

7. La 13 decembrie 2016, avocata a înaintat judecătorului de instrucție o plângere în ordinea art. 313 din Codul de procedură penală, prin care a solicitat anularea ordonanțelor din 17 noiembrie 2016 și 5 decembrie 2016.

8. Prin încheierea din 6 februarie 2017, judecătorul de instrucție din cadrul Judecătoriei Bălți, sediul Sîngerei, a respins ca neîntemeiată plângerea depusă de avocată.

9. Încheierea judecătorului de instrucție din 6 februarie 2017 a fost contestată la Curtea de Apel Bălți.

10. La 5 aprilie 2017, în cadrul ședinței de judecată, avocata Doina Ioana Străisteanu a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor menționate la §1 al prezentei decizii.

11. Prin încheierea din 3 mai 2017, Curtea de Apel Bălți a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 134 Statutul [Curții Constituționale]

„[...]”

(3) Curtea Constituțională **garantează supremația Constituției**, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.”

13. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în M.O., 2009, nr.72-74, art.195) sunt următoarele:

Articolul 201/1 Violența în familie

„(1) Violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, suferință psihică ori prejudiciu material sau moral

[...]”

[Art.201/1 în redacția Legii nr. 167 din 9 iulie 2010]

Articolul 201/1 Violența în familie

„(1) Acțiunea sau inacțiunea intenționată comisă de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, manifestată prin:

a) maltratare, alte acțiuni violente, soldate cu vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății;

b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei;

c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății

[...]”

[Art.201/1 în redacția Legii nr. 196 din 28 iulie 2016]

14. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (M.O., 2009, nr.3-6, art.15) sunt următoarele:

Articolul 78 Vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale

(2) Vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale, maltratarea, aplicarea de lovituri, alte acțiuni violente care au provocat dureri fizice

[...]”

[Art. 78 în redacția Legii nr. 233 din 11 octombrie 2013]

Articolul 78 Vătămarea integrității corporale

„(1) Maltratarea sau alte acțiuni violente care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale

[...]”

[Art. 78 în redacția Legii nr. 196 din 28 iulie 2016]

Articolul 78/1 Violența în familie

„Maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale

[...]”

15. Prevederile relevante ale Legii nr. 45-XVI din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (M.O., 2008, nr. 55-56, art. 178) sunt următoarele:

Articolul 2 Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

„*violență în familie*– acte de violență fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare ale altei persoane, inclusiv amenințarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privința altui membru al aceleiași familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral;

[...]

violență psihologică- impunere a voinței sau a controlului personal, provocare a stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, luare în derâdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, prin amenințări verbale, prin afișare ostentativă a armelor sau prin lovire a animalelor domestice; neglijare; implicare în viața personală; acte de gelozie; impunere a izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială; izolare de familie, de comunitate, de prieteni; interdicere a realizării profesionale, interdicere a frecventării instituției de învățământ; deposedare de acte de identitate; privare intenționată de acces la informație; alte acțiuni cu efect similar;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

16. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prin Legea nr. 196 din 28 iulie 2016 a fost dezincriminată violența psihologică în familie.

17. În acest sens, autorul excepției de neconstituționalitate menționează că modificările operate în legea penală și contravențională sunt în contradicție cu prevederile Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței în familie și a violenței față de femei, potrivit cărora statele au obligația pozitivă de a incrimina toate formele de violență în familie, inclusiv cea psihologică.

B. Aprecierea Curții

18. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

19. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 și a Codului contravențional nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, ține de competența Curții Constituționale.

20. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocata Doina Ioana Străisteanu în dosarul nr. 10r-43/17, pendinte la Curtea de Apel Bălți, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

21. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

22. În speță, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textele: „*dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății*” de la litera c) alineatul (1) al articolului 201/1 din Codul penal; „*care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale*” din alineatul (1) al articolului 78 și „*care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale*” din articolul 78/1 din Codul contravențional.

23. Curtea subliniază că excepția de neconstituționalitate reprezintă o problemă juridică, a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului cu care este conexasă. Astfel, Curtea **reiterează că aplicabilitatea normei contestate pentru soluționarea litigiului principal este o condiție primordială pentru admisibilitatea sesizării și examinarea acesteia în fond.**

24. Curtea reține că obiectul acțiunii principale, aflat pe rolul instanței de judecată, îl constituie examinarea recursului împotriva încheierii judecătorului de instrucție din cadrul Judecătoriei mun. Bălți, sediul Sîngerei, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea avocatei Doina Ioana Străisteanu împotriva ordonanței de scoatere de sub urmărire penală.

25. Curtea observă că atât în plângerea împotriva ordonanței de scoatere de sub urmărire penală, cât și în sesizarea privind excepția de neconstituționalitate autorul susține necesitatea incriminării violenței psihologice în familie.

26. În același timp, Curtea constată că prevederile contestate de la lit. c) alin. (1) al art. 201/1 din Codul penal **vizează urmările prejudiciabile ale ipotezei de violență economică în familie.**

27. Prin urmare, Curtea reține că dispozițiile criticate de autorul excepției, care reglementează urmările prejudiciabile ale violenței economice în familie, nu au incidență asupra soluționării cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

28. Mai mult, Curtea observă că elementele noțiunii de „violență psihologică” stabilite în art. 2 din Legea nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie sunt incriminate la lit. b) alin. (1) art. 201/1 din Codul penal.

29. De asemenea, referitor la critica de neconstituționalitate a prevederilor art. 78 și 78/1 [în redacția Legii nr. 196 din 28 iulie 2016] din Codul contravențional, Curtea observă că aceasta vizează o abordare *in abstracto* a problemelor de aplicare a legii, care nu are legătură cu fondul litigiului principal, fiind o *actio popularis*, care este inoperabilă în cadrul soluționării cazurilor excepționale de neconstituționalitate, spre deosebire de controlul ordinar al constituționalității normelor. Or, în speță au fost aplicate prevederile art. 78 din Codul contravențional până la intrarea în vigoare a Legii nr. 196 din 28 iulie 2016.

30. Totodată, Curtea reține că, în motivarea excepției, autorul nu a indicat dispozițiile din Constituție în raport cu care prevederile contestate ar fi în contradicție.

31. Prin urmare, instanța de jurisdicție constituțională nu își poate aroga competența să se pronunțe asupra unei asemenea excepții, deoarece s-ar substitui părții în ceea ce privește invocarea motivului de neconstituționalitate ridicat. Acest fapt ar avea semnificația exercitării unui control de constituționalitate din oficiu, ceea ce este inadmisibil potrivit prevederilor constituționale și legale care reglementează competența instanței de jurisdicție constituțională.

32. În contextul celor menționate *supra*, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate:

- a textului „*dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății*” de la litera c) alineatul (1) al articolului 201/1 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002;

- a textului „*care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale*” din alineatul (1) al articolului 78 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008;

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 64G/2017

- a textului „*care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale*” din articolul 78/1 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008,

ridicată de avocata Doina Ioana Străisteanu în dosarul nr. 10r-43/17, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 27 iunie 2017

DCC nr. 53

Dosarul nr. 64g/2017